

Indikatorer för god vård och omsorg

Socialstyrelsen har regeringens uppdrag att utarbeta nationella indikatorer som ska spegla olika aspekter av kvalitet i vård, omvårdnad och omsorg om äldre. Indikatorerna ska vara tydliga, pålitliga, mätbara, accepterade och möjliga att registrera som register och andra datakällor.

Kommuner, landsting och regioner ska hela tiden arbeta med att förbättra sin kvalitet, effektivitet och patientsäkerhet och individens rätts-säkerhet. Det framgår bland annat av hälso- och sjukvårdslagen och socialtjänstlagen och föreskrifterna ledningssystem för kvalitet och patientsäkerhet inom hälso- och sjukvården [10] och föreskrifterna och allmänna råd om ledningssystem för kvalitet i verksamhet enligt socialtjänstlagen, lagen om vård av unga, lagen om vård av missbrukare och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade [11].

En indikator är ett mått som speglar kvaliteten i verksamheten och som kan användas som underlag för verksamhetsutveckling och som öppen redovisning av hälso- och sjukvårdens och socialtjänstens processer, resultat och kostnader.

En allsidig och nyanserad bild på kvaliteten i hälso- och sjukvården och socialtjänsten tillgodoser olika intressenters behov av information om verksamheternas kvalitet. Huvudintressenter är befolkning, patienter, brukare och närstående, ledningsansvariga för verksamheterna, kommunerna, landstingen och staten.

Socialstyrelsens målsättning är att indikatorerna ska kunna användas av olika intressenter för att

- möjliggöra *uppföljning* av hälso- och sjukvårdens och socialtjänstens utveckling av processer, resultat och kostnader över tid lokalt, regionalt och nationellt
- möjliggöra *jämförelser* av hälso- och sjukvårdens och socialtjänstens processer, resultat och kostnader över tid lokalt, regionalt, nationellt och internationellt
- initiera *förbättringar* av hälso- och sjukvårdens och socialtjänstens kvalitet på lokal, regional och nationell nivå
- öka tillgängligheten till information (*öppna redovisningar*) om hälso- och sjukvårdens och socialtjänstens processer, resultat och kostnader för de olika intressenterna.

Indikatorer för vård och omsorg om personer med demenssjukdom

Socialstyrelsen har utarbetat indikatorerna inom ramen för arbetet med riktlinjerna för vård och omsorg om personer med demenssjukdom.

Arbetet har bedrivits enligt en modell som tagits fram av Socialstyrelsen och Sveriges kommuner och Landsting. Enligt modellen ska en indikator för god vård ha vetenskaplig rimlighet (validitet) och vikt (relevans), och dessutom vara möjlig att mäta och tolka [12, 13].

Antalet nationella indikatorer för vård och omsorg om personer med demenssjukdom är 14 stycken. Merparten är så kallade utvecklingsindikatorer, det vill säga indikatorer som inte är möjliga att kontinuerligt följa med de uppföljningssystem som i dagsläget finns tillgängliga på lokal, regional och nationell nivå. Det beror på att det ännu inte finns register och andra datakällor som gör det möjligt att fånga dessa indikatorer. Utveckling pågår dock inom området. Ett exempel är SveDEM – ett nyetablerat kvalitetsregister för specialistvård och öppenvård av personer med demenssjukdom.

För de verksamheter som är involverade i vård och omsorg om personer med demenssjukdom krävs naturligtvis fler indikatorer för att kunna följa upp verksamhetens innehåll, kvalitet och resultat. Här har Socialstyrelsen dock satt fokus på ett fåtal indikatorer som speglar de viktigaste rekommendationerna i riktlinjerna.

Indikatorer

Indikatorer som är uppföljningsbara med dagens datakällor

1. Behandling med demensläkemedel
2. Behandling med antipsykosmedel i särskilt boende
3. Fastställda riktlinjer och rutiner för genomförande av läkemedelsgenomgång med fokus på uppföljning av behandling med antipsykosmedel hos personer med demenssjukdom
4. Riktlinjer och rutiner som beskriver hur man identifierar och följer upp personer med demenssjukdom som riskerar att falla
5. Riktlinjer och rutiner som beskriver hur man identifierar och följer upp personer med demenssjukdom som riskerar att utveckla eller som redan har utvecklat trycksår
6. Riktlinjer och rutiner som beskriver hur man identifierar och följer upp personer med demenssjukdom som riskerar att utveckla undernäring eller som redan är undernärda

Indikatorer som endast delvis, eller inte alls, går att mäta med dagens datakällor (utvecklingsindikatorer)

7. Andel med nydiagnostiserad demenssjukdom
8. Andel personer med demensdiagnos som genomgått basal demensutredning
9. Andel personer med demenssjukdom som följs upp minst en gång per år av hälso- och sjukvården
10. Andel personer med demenssjukdom som följs upp minst en gång per år av socialtjänsten
11. Andel personer med demenssjukdom i särskilt boende som är anpassat för personer med demenssjukdom
12. Andel personer med demenssjukdom som vårdats inom akutsjukvård för höftfraktur orsakad av fall
13. Andel personer med demenssjukdom som har utvecklat trycksår, grad 1–4
14. Andel personer med demenssjukdom som har beviljats dagverksamhet enligt socialtjänstlagen